

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی فسا
دانشکده پزشکی

پایان نامه برای اخذ درجه دکتری پزشکی عمومی
عنوان :

بررسی کاربرد نظریه رفتار برنامه ریزی شده در انجام خودآزمایی سینه در زنان مراجعه کننده به مراکز بهداشتی درمانی شهر
فسا

استاد راهنما :

علی خانی جیحونی

استاد مشاور:

دکتر سید منصور کشفی

نگارش :

زهرا سادات مؤیدی

شماره پایان نامه: ۹۲۰۳

آبان ۱۳۹۹

چکیده:

بررسی کاربرد نظریه رفتار برنامه ریزی شده در انجام خودآزمایی سینه در زنان مراجعه کننده به مراکز بهداشتی درمانی شهر فسا

مقدمه: سرطان پستان یک نگرانی عمده سلامت عمومی در میان زنان در سراسر جهان است. این سرطان، دومین سرطان شایع در جهان و شایعترین سرطان در بین زنان می باشد. با وجود سودمندی غربالگری سرطان پستان در کاهش مرگ و میر، میزان غربالگری در زنان ایرانی پایین است. خودآزمایی پستان (BSE) بخش بسیار مهمی از مراقبت های بهداشتی برای همه زنان در هر مرحله از زندگی است. هدف از این مطالعه بررسی کاربرد تئوری رفتار برنامه ریزی شده (TPB) در انجام خودآزمایی پستان در زنان شهر فسا، استان فارس، ایران است.

روش بررسی: یک مطالعه مقطعی برای بررسی عوامل موثر در خودآزمایی پستان در ۴۰۰ زن با روش نمونه گیری ساده-تصادفی در مراکز بهداشتی درمانی شهرستان فسا انجام شد. سپس، یک تحقیق نیمه تجربی روی ۲۰۰ نفر (۱۰۰ نفر در گروه آزمایشی و ۱۰۰ نفر در گروه شاهد) در سال ۲۰۱۷ انجام شد. مداخله آموزشی برای گروه آزمایش شامل هشت جلسه آموزش بود. برای سنجش عملکرد خودآزمایی پستان قبل و ۶ ماه پس از مداخله، از پرسشنامه ای با استفاده از مطالعات سرگزی و رضاییگی متشکل از اطلاعات دموگرافیک، دانش و ساختار TPB (نگرش، هنجارهای ذهنی، کنترل رفتاری درک شده و قصد) استفاده شد. داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS 22، رگرسیون لجستیک، آزمون تی زوجی، تی مستقل و آزمون مجذور کای در سطح معنی داری ۰/۰۵ تجزیه و تحلیل شدند.

نتایج: ساختارهای نگرش، هنجارهای ذهنی و کنترل رفتاری ادراک شده قصد انجام خودآزمایی پستان در زنان را پیش بینی کردند. متغیرهای مورد مطالعه ۳۸/۷ درصد از قصد رفتار را پیش بینی کردند. میانگین سنی زنان در گروه آزمایش $7/75 \pm$ سال و در گروه شاهد $7/87 \pm$ سال بود. شش ماه پس از مداخله، گروه آزمایش افزایش معنی داری در دانش، نگرش، کنترل رفتاری درک شده، هنجارهای ذهنی، قصد و عملکرد خودآزمایی پستان در مقایسه با گروه کنترل نشان داد ($p < 0/001$).

بحث و نتیجه گیری: این مطالعه اثربخشی مداخله بر اساس سازه های TPB در اتخاذ عملکرد خودآزمایی پستان در زنان را نشان داد. بنابراین توصیه می شود به منظور ارتقاء خودآزمایی پستان، مداخلات آموزشی به طور اختصاصی و منطبق با سازه های تئوری رفتار برنامه ریزی شده ارائه شود.

واژگان کلیدی: خودآزمایی پستان، رفتار برنامه ریزی شده نظریه، هنجارهای ذهنی، زنان، شهر فسا.

Abstract

Application of Theory Planned Behavior in Doing Breast Self-examination in Women covered by Fasa City health centers

Introduction : Breast cancer is a major public health concern among females worldwide. This cancer is the second most common cancer worldwide among women. Despite the usefulness of breast cancer screening in reducing mortality rates, screening rate is low in Iranian females.

Breast self-examination (BSE) is an extremely important part of health care for all women in every stage of life. The aim of this study is to survey the application of Theory Planned Behavior (TPB) in doing breast self-examination in women of Fasa City, Fars province, Iran

Material and methods : A cross-sectional study was carried out to examine the factors affecting breast self-examination in 400 women. It was performed by simple-random sampling method in health centers of Fasa. Then, a quasi-experimental research was carried out on 200 subjects (100 in the experimental and 100 in the control group) in 2017. The educational intervention for the experimental group consisted of eight training sessions. A questionnaire consisting of demographic information, knowledge and TPB constructs (attitude, subjective norms, perceived behavioral control and intention) was used to measure breast self-examination performance before and 6 months after the intervention. Data were analyzed using SPSS 22 software, logistic regression, paired t-test, independent t-test, and chi-square test at the significance level of 0.05

Results : Structures of attitude, subjective norms and perceived behavioral control predicted the intention to do breast self-examination in women. The studied variables predicted 38.7% of behavior intention. The mean age of the women was 31.20 ± 7.75 years in the experimental group and 30.95 ± 7.87 years in the control group. Six months after the intervention, the experimental group showed a significant increase in the knowledge, attitude, perceived behavioral control, subjective norms, intention and breast self-examination performance compared to the control group.

Conclusion : : This study showed the effectiveness of the intervention based on the TPB constructs in adoption of breast self-examination performance in 6 months post intervention in women. Therefore, it is recommended that educational interventions to be designed specifically for and consistent with the constructs of the theory of planned behavior.

Key words : Breast self-examination (BSE), Theory Planned Behavior (TPB), Subjective Norms, Women, Fasa city